

Historické pozadie

Plavba po Dunaji vznikla v rannom stredoveku. Takzvané upravené plte s nadstavbou premávali, od vtedajšieho hlavného prekladišta dreva slobodného ríšskeho mesta Ulm, dolu Dunajom. Okrem dreva bolo od 13. a 14. storocia ľanové plátno a barchet hlavným dopravovaným tovarom. Barchet je zmiešaná tkanina z ľanu a z bavlny a bol to špecifický ulmský výrobok. Neskoršie pribudli ďalšie exportné tovary, napríklad remeselné výrobky, víno a iné.

V roku 1570 pozvali obyvateľa Ulmu rakúskych lodiarov, takzvaných „Schoppenmeisterov“ do Ulmu. Pod ich vedením sa stavali lode poháňané veslami, s väčšou plavebnou rýchlosťou ako plte. Z toho sa vyvinul samostatný lodiaršky cech. Nové lode boli asi 5 až 8 m široké a 15 až 30 m dlhé. Vzhľadom na plytčiny v rieke nemali lode kýl, ale rovné dno. Preto ich tiež nazývali „Plätten“ („lode s rovným dnom“, pozn. prekl.) alebo viedenské „cülné“ (riečne nákladné člny, pozn. prekl.). Škáry medzi doskami člnu sa utesňovali machom, čo sa tiež nazývalo odborným výrazom „geschoppt“. Miesta, kde sa stavali lode sa preto nazývali „Schopperplätze“.

S novými loďami sa vzmáhala okrem dopravy tovarov aj osobná doprava, na koľko tento spôsob cestovania bol oveľa príjemnejší než poštový dostavník. Mnohí vysťahovalci, bohatí patricijovia, diplomati — aj Johannes Kepler, sa zverili ulmským lodiarom k cestovaniu po Dunaji. V roku 1745 cestoval, vo Frankfurte novozvolený nemecký cisár František I. so svojou manželkou Máriou Teréziou a s veľkým sprievodom na 32 nádherných lodiach, z Ulmu do Viedne. V roku 1683 dopravili ulmské lode 5000 vojakov zo švábskeho okresu do Viedne obliehanej Turkami. Počnúc 18. storocím premávala týždenne minimálne jedna loď dolu po Dunaji. Vzhľadom na pravidelnosť premávky volali sa tieto lode Ordinari-lode, t. j. linkové lode. Väčšina lodí sa na konci plavby predala zväčša za značne nevýhodnú cenu; iba málo lodí ľahancových koňmi, sa vracalo proti prúdu. Koncom 19. storocia zanikla obchodná lodná doprava v dôsledku železničnej dopravy. V roku 1897 odplávala z mesta Ulmu posledná loď s tovarom.

V 19. storocí dostali ulmské lode prívlastok „Ulmer Schachtel“ (= ulmské škatule, pozn. prekl.). Tento prívlastok — spočiatku znevažujúceho zmyslu — sa pripisuje istému dolnozemskému poslancovi od Neckaru. Ulmskí staviteľia lodí sa proti tomu ohradzovali a požiadali vládu, aby zakročila. Z tohto, spočiatku posmešného slova „Ulmská škatuľa“, stal sa medzitým pojem kvality, ktorým sa mesto Ulm stalo známe po celom Dunaji až k jeho delte.

Redakcia

Spoločnosť priateľov Dunaja

V rokoch po prvej svetovej vojne, začali sa mešťania Ulmu splavovať dolu Dunajom na rybárskych člnoch alebo na pontónoch pre dopravu štrku, pričom tieto plavidlá mali ľahký prístrešok. Nesplavovali sa však pre obchodovanie alebo ako platená dunajská lodná doprava, ale z príležitosti spoločenských a športových podujatí. Pravidelne premávajúce ulmské lode ohlasujú dolu Dunajom, že myšlienka ulmskej dunajskej plavby je ešte živá. Pionieri v pestovaní tejto tradície boli Emil Herbst, Karol Daiber, Julius Bürgers, Otto Fischer a Georg Meyer-Keller, keď len niekoľkých menujeme. Po druhej svetovej vojne bola táto voľná organizácia zlúčená na základe stanov do všeobecne prospěšného spolku. Už v týchto stanovách je napísané, že zmyslom a účelom je „rozvíjanie národnej kultúry so zachovaním prastarej ulmskej tradície“.